OCT 25 1921
Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office at Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. Число 248. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 24. жовтня, 1921.

VOL. XXIX. No. 248. Jersey City, N. J., Monday, October 24, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ЗЕЛІЗНИЧА РАДА БЕРЕТЬСЯ РІШУЧО ДО ЗЕЛІЗНИЧОГО НЕПОРОЗУМІННЯ

ШІКАГО, 21. жовтня. — Зелізнича Робітнича Рада Злучених Держав (Юнайтид Стейтс Рейлровд Лейбор Борд), котрої так звана публична група пробувала недавно безуспішно полагодити зелізничий страйк, зробила нині дуже драстичний крок, змірюючий до запобіження страйкови.

Зараз по невдачній конференції, що відбулася в четвер пополудни і вечером, Рада відбула конференцію і видала приказ до робітничих зелізничих юній та зелізничих підприємств, в котрім заклинкають їх на спільну конференцію для переговорення справ, які їх ріжнять і доводять до страйку.

НОВИЙ ПРИКАЗ ЗЕЛІЗНИЧОЇ РАДИ.

В своїм приказі Зелізнича Робітнича Рада на сам перед переповідає історію цілого непорозуміння, а саме: як межи зелізничими зарядчиками та провідниками зелізничих юній відбулася дня 14. жовтня безуспішна конференція; як робітники на зелізницях голосували над страйком в справі зниження заплати, проголошеної Зелізничою Радою; як вони рішили за страйком; як урядники юній, ідучи за висідом голосовання, видали приказ починати страйк. Далі Зелізнича Рада стверджує, що причиною страйку являються дві справи, а саме: перше, невдоволення з рішення Зелізничої Ради ч. 147., котрим Рада порішила обнижити робітничу заплату робітникам на зелізницях; та друге, непорішені питання заплати та умов праці.

ДНЯ 26. ЖОВТНЯ МАЄ ВІДБУТИСЯ ПЕРЕСЛУХАННЄ ЗЕЛІЗНИЦЬ І ЮНІЙ ПЕРЕД РАДОЮ.

Супроти сього Рада видає рішенє: З огляду на те, що грозячий страйк виступає проти рішення Зелізничої Ради, Зелізнича Рада закликає представників юній та зелізниці на переслуханнє, на котрім мається рішити, чи вони нарушили рішенне Ради, чи ні.

Щодо другої справи, яка являється основою непорозуміння межи зелізницями та зелізничими юніями, тобто щодо суперечки межи ними за години, умови та правила праці, то з хвилею, як сі справи довели до загрози страйку, вони прийшли в таку стадію, що на основі закона Зелізнича Рада має право і обовязок взяти її під розвагу, тим більше, що страйк може перервати правильний рух торговлі.

Тому Зелізнича Рада бере цілу справу під увагу і приказує обом спорячим сторонам явитися на переслуханнє, яке має відбутися в Шікаго дня 26. жовтня о 10. годині рано. Рівночасно Зелізнича Рада приказує обом сторонам, щоби вони задержали „статус кво" (попередний стан, себто не сміли робити ніяких нових кроків в справі свого непорозуміння).

ОБІ СТОРОНИ ГОДЯТЬСЯ НА ПЕРЕСЛУХАННЄ.

І зелізничі менажери і представники зелізничих юній заявили нині свою готовість явитися перед Радою на означений нею день і предложити свою справу.

Так межи провідниками юній, як серед менажерів зелізниць панує переконаннє, що Зелізнича Рада зробила послідний крок в порозумінню і за згодою президента Гардинга.

НОВІ ЮНІЇ ГОДЯТЬСЯ НА СТРАЙК.

ШІКАГО, 21. жовтня. — Дві нові юнії заявилося за участю в страйку зелізничих робітників, що має початися 30. жовтня.

Урядники юнії робітників, занятих при удержанню доріг (Мейнтенен оф вей емплойс юніон) заявили нині, що робітники сеї юнії, які числять понад 365,000, голосували за участю в страйку зелізничих робітників. За страйком віддано 98 процент усіх голосів.

Президент „юнії неподвижних машиністів", яка має коло 25.000 членів, видав заяву, що юнія рішила великою більшостю за страйком.

ЗЕЛІЗНИЦЯ НЕЗВАЖАЄ НА ЗЕЛІЗНИЧУ РОБІТНИЧУ РАДУ.

ВАШІНГТОН, 21. жовтня. — В той самий час, коли зелізниці ведуть кампанію проти зелізничих юній за їх страйк проти рішення Зелізничої Робітничої Ради, зелізниця Трімонт енд Галф Рейлвей, котра має свої колії в стейті Тексас, виставила повідомлення до своїх робітників, що вона зміняє у себе правила праці та заводить „отверту фабрику" (не признає юнії). В своїй оповістці зелізничий заряд повідомляє про нові правила праці, і дає кождому робітникови зелізниці до 6. години вечером в суботу час заявитися, чи він годиться на нові умови праці. Всі, що не годяться, будуть відправлені і заступлені новими робітниками.

Президент юнії трейнменів зараз повідомив телеграфічно Зелізничу Робітничу Раду про се зарядженнє зелізничої зелізниці, звертаючи увагу Ради, що зелізниця не має права самовільно, не питаючися робітників, робити такі зарядження. Зелізнича Рада безпроволочно зарядила, щоби згадана зелізниця відкликала своє зарядженнє та явилася на переслуханнє перед Зелізничою Радою, яка має рішити, чи зелізниця не нарушила транспортового закона.

НЕЗАДОВГО МАЄ БУТИ ВИДАНА ПРОКЛЯМАЦІЯ МИРА З ЦЕНТРАЛЬНИМИ ДЕРЖАВАМИ.

ВАШІНГТОН, 21. жовтня. — Президент Гардинг уже дістав опінії від генерального прокуратора Догерті, якої він домагався в справі проголошення мира з центральними державами.

Свого часу виринула думка, щоби американський уряд спеціяльною проклямацією відкликав усі воєнні закони. Супроти виринаючих сумнівів президент зажадав опінії Догерті. Міністер судівництва мав заявитися за такою проклямацією і президент незадовго видасть проклямацію про мир з Німеччиною, Угорщиною і Австрією, а в тій проклямації вичислить усі закони, які були видані на час війни, а які тепер зноситься.

БОЛЬШЕВИЦЬКА СВОБОДА НА УКРАЇНІ.

Большевики наказали залізничу лінію Одеса-Жмеринка передати військовій владі. По всіх станціях вивішено оголошення про те, що кожний, хто буде нищити залізничу колію, буде розстріляний. Військові потяги мають першенство перед иншими. 14-го вересня на ст. Бирзулу надійшло два броневі потяги.

ЗНИЩЕННЯ МОСТА КОЛО КИЄВА

На лінії Кожанка-Фастів повстанцями отамана Орлика знищено залізничний міст. При катастрофі забито 87 і поранено 25 червоноармейців, посланих для збільшення сил Вохри. Серед забитих відомі комісарі.

В КРИМУ.

Настрій комуністів пригнічений. Самі комуністи кажуть, що большевизм не протримається зімою у наслідок повної відсутности харчів.

В Криму панує голод, навіть совітські службовці не одержують пайків. Врожай цілком спалений засухою.

Ялта робить враження мертвого міста. На вулицях можна побачити трупи коней, які пожерають собаки. Візників цілком нема. У великих готелях розміщено червоноармейські шпиталі.

Рух зелених дуже поширився. Шлях з Ялти в Алушту у руках зелених.

СМЕРТНІСТЬ ДІТИЙ ПО ГОЛОДНИМ МІСЦЕВОСТЯМ В РОСІЇ.

Смертність дітей віком до року в голодних місцевостях доходить до 75%.

ВИКРИТТЯ КОМУНІСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЛАТВІЇ

„Руль" повідомляє з Риги, що там відкрито нову комуністичну організацію. Підчас трусу найдено документи і проклямації. В прикордонній смузі викрито пересильні пункти комуністичної літератури, які стояли в тіснім контакті з бюром пропаганди ив. Пскові та переправляли в Латвію і за кордон літературу. Арештовано багато осіб, між ними багатих московських селян.

БІЛОРУСЬКА ДЕЛЄГАЦІЯ В ЖЕНЕВІ.

Білоруська делегація в Женеві 16. вересня б. р. вручила п. п. Ван Карнебеку, Велінгтонові і Гімансу меморандум, в котрому вона, від імени Білоруського населення про вирішення Виленського питання, прохає Лігу Народів про приєднання її до Литви на автономних началах.

З Женеви повідомляють, що другий проект Геманса про вирішення Виленського питання одноголосно принято Радою Ліги ародів з поправкою про оборону національних меньшостей.

БІЛОРУСЬКА ПРЕСА ПРО БІЛОРУСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗІЗД У ПРАЗІ.

Віленська газета „Беларускія ведамасьці" від 14. вересня б. р. пише про Національний Білоруський Зізд, який має відбутися в Празі, що на ньому зєднаються всі Білоруси під гаслом: „незалежна й неподільна Біларусь".

Газета гадає, що в Празі зїдеться не менш 60 делегатів від ріжних білоруських організацій як з під московської і польської окупації, так і емігрантських.

БІЛОРУСЬКИЙ КОМІТЕТ У БЕРЛІНІ.

15. вересня б. р. у Берліні на зібранню місцевої білоруської кольонії зорганізувався безпартійний громадський комітет помочі голодуючим у Білорусі. Вибрано президію і ревізійну комісію: голова п. Боровський, заступник З. Шнеуер, секретар Д. Анекштейн, скарбник д-р Цвікевич.

БІЛОРУСЬКІ СТУДЕНТИ В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

Чехословацький уряд призначив стипендії 20 студентам-Білорусам, які вчаться в Празькому університеті.

ЗАВІШЕННЄ „АКАДЕМІЧНОЇ ГРОМАДИ".

По завішенню „Академічної Помочі", прийшла черга на товариство „Академічна Громада" у Львові. Голова „Академічної Громади" тов. Степан Рудик дня 30. вересня ранком одержав в сій справі з дирекції львівської поліції письмо, датоване дня 23. вересня.

УКРАЇНСЬКИЙ БАНК В БЕРЛІНІ.

Український посол Василько відкриває в Берліні банк.

В РОСІЇ ЗНОВА БУДУТЬ ВИРОБЛЯТИ ВОДКУ

МОСКВА, 20. жовтня.—Большевицька економічна рада постановила дати дозвіл на виріб алькоголю в Росії. Виріб буде державним монополем (як був за царів). Горівка буде вчасти призначена на вивіз.

Небаром большевицький уряд має зачати винаймати приватним людям горальні.

В Росії не виробляли водки від початку світової війни.

ГАЛЛЕР УСТУПИВ.

Як повідомляють з Варшави, генерал Галлер подався до димісії з приводу того, що ген. Ніссель іменований начальником польського генерального штабу. Одночасно внесли прошеннє про димісію й інші відомі представники польської команди.

АРЕШТ ГОЛОВИ БІЛОРУСЬКОГО КОМІТЕТУ У ВАРШАВІ.

Голова білоруського комітету у Варшаві д. Дубейковський був заарештований у Гродні з розказу заступника гродненського старости за те, що він турбувався про звільнення Білоруса — студента Курбського, заарештованого без усякої причини польською владою.

Не дивлячись на те, що п. Дубейковський мав дипломатичний пас, виданий міністерством закордонних справ у Варшаві, він по затриманню був відправлений в Білосток, а звідтіля по етапу у Варшаву, де був негайно звільнений.

Треба зауважити, що п. Дубейковський належить до прихильників т. з. польської орієнтації. Очевидно, що Білорусам, якоїб вони орієнтації не додержувались, не по дорозі з Поляками.

ВИБОРЧА РЕФОРМА ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ В КОНСТИТУЦІЙНІЙ КОМІСІЇ.

Конституційна комісія відбула нараду над справою реформи виборчої ординації. В дискусії домагалися представники ріжних сторонництв, щоби справу виборів доручити судівництву, а не міністерству внутрішних справ. Соціялісти пішли в сій справі згідно з пястівцями проти стапінчиків.

ГАРНО ВИЙШОВ НА „СХІДНИХ ТОРГАХ"!

Якомусь Румунови, що приїхав на „Східні торги" до Львова, вкрадено 1 міліон румунських леїв, що на польські гроші по нинішному курсі виносить 52 міліонів марок.

МИКОЛА ЛЕНІН ВЗИВАЄ МОСКОВСЬКИХ КОМУНІСТІВ ДО ВІДВОРОТУ ДО КАПІТАЛІЗМУ

ОСТЕРІГАЄ, ЩО ЯК ВПОРУ НЕ ЗАЧНУТЬ ВІДВОРОТУ, ТО ВСІ БУДУТЬ ПОВІШЕНІ.

МОСКВА, столиця Московщини, 19. жовтня. — Микола Ленін, голова совітського правительства, виголосив вчера замітну промову на зїзді делегатів комуністичних осередків для учення селян і робітників комунізму, в якій сказав, що московські комуністи мусять вернутись до капіталізму.

Ся організація комуністичних осередків є комуністичною місією для пропаганди нової большевицької науки, а учителі се місіонарі комунізму, котрі глядять на нього як на урядову релігію московської большевицької держави.

Большевицький дневник „Известия" пише з приводу сеї промови, що богато комуністів на зїзді було проти повороту до капіталізму, але — як звичайно — вкінці таки побідив їх Ленін своєю побідкою.

Ленін говорив так:

„Наша невдача на економічному полі, якої питання нагадують питання стратегії, навіть тяжші і поважнійші від тих невдач, які ми понесли від Колчака і Денікіна.

„Ми думали, що селяни дадуть нам доволі поживи для запевнення підпертя зі сторони промислових робітників, та що ми зможемо її розділити. АЛЕ МИ ПОМИЛЯЛИСЬ, А ТЕПЕР ЗАЧИНАЄМО ВІДВОРОТ. Поки нас цілком не розгромлять, розглядьмо вдруге наш істепені і зачинаймо будувати нові основи.

„Нема сумніву, що деякі наші товариші будуть невдоволені з того становища, але навіть попадуть в переляк. Але требаж тямити, що заки ми осягнули були якунебудь побіду у війні, то все передше поносили невдачі (але з Латвією, Естонією, Польщею і Фінляндією було цілком противно!). Аж потому ми зачинали повільний, систематичний і осторожний поступ, аж вкінці укоронувалисьмо побідою (?!!). Після такогосамого пляну мусимо поступати також на економічному полі, де основною причиною невдачі є факт, що НАША ПОЛІТИКА ВГОРІ (на престолі в царському Кремлі) НЕ БУЛА У ЗВЯЗИ З НИЗШИМИ ВЕРСТВАМИ, і через те не могла принести відродження творчих сил, які були головною частиною нашого пляну. Ми не могли доставити виробів селянам і дати змоги відбудові промислу в містах. Се було першою і головною причиною кризи сього року".

Далі Ленін говорив:

„Ми стоїмо перед фактом, що МИ ПРИВЕРТАЄМО КАПІТАЛІЗМ, і перед питанням, чи селяни підуть за комуністами чи за капіталістами. Як капіталісти зорганізуються скорше, то СЕЛЯНИ ПІШЛЮТЬ НАС К ЧОРТУ.

„Нашим питанням віддати будучий капіталізм державі. Ми тепер окружені більшими силами ніж наші.

„Тепер ми мусимо зачати відворот, бо інакше КОЖДИЙ З НАС ПІДЕ К ЧОРТУ І БУДЕ ПОВІШЕНИЙ, І МИ НА СЕ ЗАСЛУЖИМО.

„Я кличу: Ідіть до капіталізму і працюйте разом з капіталістами, нашими і чужими!"

ПОДІЛ ГОРІШНЬОГО ШЛЕСКА.

ПАРИЖ, 21. жовтня. — Поділ Горішнього Шлеска, згідно з вирішенням Ради Ліги Народів, признає дві третини території Горішнього Шлеска Німеччині, а тільки одну третину Польщі. Одначе ся третина містить далеко більше земних скарбів, головно угля, аніж дві третини краю, які признано Німеччині.

Поляки, як видно з їх теперішнього становища, вдоволені сим поділом, але Німці невдоволені і обурені, бо вони свідомі того, що страта великих копалень угля, спричинить кризу в німецькому промислі.

ПОСЛИ НІМЕЦЬКОЇ ПАРТІЇ ПРОТИ ПОДІЛУ ГОРІШНЬОГО ШЛЕСКА.

БЕРЛИН, 21. жовтня. — Посли німецького парляменту, члени німецької народньої партії, приняли резолюцію, в якій заявляються за відкиненнєм поділу Горішнього Шлеска після постанови Ради Ліги Народів.

Вони заявляють, що сей поділ противиться висліди плебісциту, і постановам версайського мирового договору.

КАЖУТЬ, ЩО СЕРБСЬКИЙ КОРОЛЬ РАНЕНИЙ КУЛЕЮ.

ВІДЕНЬ, 21. жовтня. — Подорожні, що прибули сюди із Загребу (столиці Хорватії), оповідають, що новий сербський (югославянський) король є ранений в живіт кулею або відламком бомби, яку кинено в нього недавно в Білгороді (столиці Сербії).

Далі доносять з Парижа (де він є тепер на лічению), що та рана тепер стала ще більше небезпечною.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.7.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДАРЕМНІ ЗУСИЛЛЯ КОЛО ВИЧИЩЕННЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ СТАЙНІ.

Коли хто посмів давнійше написати або сказати, що до большевизму приссалося богато людців, зовсім не віруючих в большевицькі засади, большевицькі наймити накидалися зараз на нього з лайкою. Нині вся большевицька преса в Росії повна статий про чищення комуністичної партії. Як видно з донесень сих ґазет, по ріжних місцевостях і в центрах Росії утворено спеціяльні комісії для чищення. Ґазети подають імена вичищувачів, що проводять роботі коло вичищування большевицької стайні, з котрої гною не викидали вже три роки з верхом.

Як се звичайно ведеться у большевиків, всякій партійній роботі товаришить неаби який рейвах, немовби аж тепер відкрили цвіт-зілля, що ущасливить весь людський рід. Казенні письмаки просто попадають в телячий запал з приводу чищення. Вони упевняють своїх приятелів і ворогів (і відай себе самих), що від сього чищення очиститься большевицька партія. Стайня буде чистенька як зеркало, аж світитись буде. Большевицьке партійне тіло, на якому розсілися смердячі боляки перекупства та гноїлися черяки, прочиститься і стане здорове, як цвях. „Чищеннє партії" — гукає московська „Правда", — „підоймає духа і додає бодрости в пролетарські ряди партії. Партийна атмосфера виздоровлює."

Як саме виздоровлює партія, про се читаємо троха пізнійше, уже в другім нумері тої большевицької „Правди". Тут видно той самий комуніст гукає своїм розгульним пером, розмальовуючи нам образ партійних товаришів застрашених чищеннем партії. Читаємо, як зі страхом і трепетом вижидають суда всякі комуністи, що прилучилися до партії для інтересу; як ноги гнуться і коліна дзвонять всяким кариеровичам, що для наживи пройшли аж в передні ряди російського пролетаріяту.

Читаємо там дивні самопризнання. Колиб повірити, що „Правда" пише правду, то вийшлоби, що від всяких кариеровичів, лупіїв та наживників в комуністичній партії кишить, як вушви на струпі. Їх має бути так богато, що просто ціла комуністична партія, а з нею увесь державний апарат, може бути пораженний отрутою страшної гнилечі. Треба буде просто чистити усюди, треба шкребтати гній з кождої большевицької установи і з кождого комуністичного уряду, в яких гній лежить просто горами, як нам заручує Залуцький, один з головних большевицьких вимітачів. Найбільше його є серед урядників. „Серед них головно є богато людий з міщаньства та буржуазії, що попали в партійні ряди задля вигод, які можна мати, беручи участь в урядованню." Таких „закомісарившихся" комуністів повно в економічних установах, де вони також шукали приналежности до партії задля матеріяльних користий. Не бракує їх наконець і в штабах, і частях спеціяльних війск, і комуністичних судах. Одним словом, вони є всюди.

Тай на тім ще не конець. Залуцький каже нам, що поприси закомісарившихся лупіїв, є ще людці, які колись боролися за комунізм, але ставши урядниками, дали соблазнитися буржуазним покусам, себто стали жити по буржуазному, задля наживи. Вони все ще уходять за передову сторож революції, вони далі величаються чистими комуністами, кленуться світовою революцією.

Залуцький віщує їм всім страшну долю. Він покликуєся на то, що так звані революційні трибунали уже осудили за час існовання большевицької влади 25.000 комуністів (по день 1. мая сього року). Се є 11 процент усіх людий, осуджених „революційними трибуналами", або майже тілько, кілько є комуністів в Україні.

Однак є большевики, які здають собі ясно справу з того, що большевицька партія безсильна в чищенню себе самої. Декотрі з них навіть отверто пишуть, що „революційні трибунали", які складаються з самих комуністів, не потрафлять вичистити сеї загноєної стайні, і взивають народні суди, щоби вони помогли її прочистити. Одна передовиця в „Правді" так і має заголовок: „Народні суди, поможіть чистити партію!" Каже автор, що всякий комуніст, хоч трохи проворний, потрафить вже якось увільнитися від комуністичного суду. Мовляв, народний суд потрафить краще осудити комуніста, як комуністичний.

Так представляєся образ партії в її власнім представленню. Большевики ще можуть дурити себе, що як не вони самі, то хоч народ потрафить прочистити комуністичну партію. Однак ніхто тямущий такою пустою надією дурити себе не стане. Народ Росії большевицької партії чистити не буде, бо се, раз, небезпечно пробувати чистити деспотичний уряд, а по друге, російський народ не має інтересу в зміцнюванню партії своїх катів через очищуванне її. Большевики власним писанием розкрили страшну болячку Росії, котра її дусить уже четвертий рік. Вони доказали, що всяка необмежена власть деморалізує тих, що нею покористуються. Чим скорше московський народ доміркується до сього в своїй повільній голові, тим ліпше. Як лише він додумається, що большевицький уряд заслаб на таку саму проказу, на яку хорував блаженої памяти царський уряд, так він зараз почне чистити большевицький уряд так, як чотири роки тому чистив царський. Російський народ, як уже стане щось чистити, то буде чистити Росію з усеї комуністичної партії.

ПО ЛЬВІВСЬКІМ ЗАМАХУ.

Особа Степана Федака. — Подробиці про замах. — Знущаннє над безоружним. — Стан здоровля Федака. — „Пощо йому давати їсти? Хай би не стріляв!" — Труси й арести. — Судове слідство. — Закриттє „Українського Вістника". — Голоси польської преси.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Нині вже є змога зясувати всі подробиці, звязані з замахом Степана Федака на львівського воєводу Ґрабовського. Подаю для читачів „Свободи" стислий перегляд тих подробиць.

Степан Федак.

Степан Федак є старшим сином д-ра Степана Федака, директора „Дністра". Народився він 1901 року, отже має тепер 20 літ.

14-літнім хлопцем він поступив на початку війни в ряди Січових Стрільців і разом з ними брав участь у багатьох боях, між иншим у бою під Конюхами. 1917 р. дістався він до Військової Академії. На вістку про листопадовий переворот 1918 р. він залишив Військову Академію й молоденьким поручником взяв участь у перших боях Української Галицької Армії в рядах 7-ої бриґади.

Під час першого відступу Укр. Гал. Армії в травні 1919 р. він виконав славний кавалерійський рейд, похвально записаний у звідомленню Начальної Команди.

По переході Укр. Гал. Армії за Збруч Федак у перших боях проти большевиків зістав тяжко поранений. Видужавши, він у нещасній осени 1919 р. захорів на тиф. По розгромі Укр. Гал. Армії він повернув до Львова, де підготовлявся до технічних студій.

Подробиці замаху.

Офіціяльна версія повідомляє:

25. вересня, під час перебування у Львові начальника держави Пілсудського, був упорядкований маґістратом міста Львова на його честь раут у ратуші. Коли по рауті начальник держави вийшов з ратуші разом зі львівським воєводою й сідав до авта, щоб поїхати до міського театру на святочну виставу, пролунало кілька револьверних стрілів. Кулі влучили воєводу Ґрабовського: одна в плече, а друга в руку.

Ціла юрба зараз кинулась на справцю замаху й мало його не злінчувала. Від цього вратувала його поліція.

Стільки офіціяльний звіт львівської поліції.

Биттє лежачого.

В дійсности, як тепер виявляється, самосуд над Федаком робила не юрба, яка панічно стала розбігатися, **а били його офіцери війска та поліції. Вони повалили його на землю й топтали ногами. Якийсь капітан двічи вдарив його вістрем шаблі по голові.**

Польський бюлетен „Східних Торгів" пише про се слідуюче:

„Четвертим стрілом справця замаху хотів застрілити себе, та се йому не вдалося. Рівночасно **інспектор Лукомський потягнув його шаблею. Офіцер, що стояв поруч, бачучи се, пхнув шаленця багнетом, а сержант поліції повалив його на землю, щоб зробити його нешкідливим"**...

Стан здоровя Федака.

По замаху Федака відвезено до поліційного арешту при вулиці Казімірівській майже непритомного. Вночи він зовсім утратив притомність і прийшов до себе аж лише над ранок. Коло десятої години перед полуднем він знов утратив притомність і лежав без памяти більше 5 годин.

Стан здоровля Федака в днях 26. і 27. вересня роз-у-раз ставав усе гіршим і він часто тратив притомність. По місту була навіть поширилась чутка, що він помер. Дня 28. вересня здорове Федака трохи поправилось, і є надія, що небезпека для його життя минулася.

Причиною такого тяжкого стану здоровля Федака суть ті поранення й побої, які він дістав од офіцерів та поліціянтів. Він ще й тепер має велику рану на головід від шаблі польського офіцера. Федак має тяжке нервове потрясеннє й легке потрясеннє мозку.

У польській вязниці.

До арештованого Федака поліція нікого не допускає. Каву, котру йому принесено ранком 26. вересня, поліція післала на хемічну аналізу, а вже відтак передала її Федакови.

Ледве чутним шепотом Федак попрохав у поліціянта, що заніс йому каву, принести йому лімонади й трохи коняку. Коли сі напої принесено з волі до вязниці, **польський урядник одмовився передати їх Федакови, сказавци при тім: „Пощо йому давати їсти? Хай би не стріляв!"**...

Далі управа тюрми зажадала грошей на харчі для арештованого, кажучи, що **ніяких харчів з волі вона до Федака не допустить,** не маючи хемічної лябораторії, щоб ті харчі аналізувати.

На се Український Горожанський Комітет постановив вносити щодня на харчуваннє Федака та инших арештованих у його справі Українців по 3000 польських марок.

Допит і слідство.

Польський „Перегляд Понеділковий" повідомляє, що арештований Федак казав покликати до себе команданта поліції Лукомського й заявив йому:

— Прошу сказати начальникови держави Пілсудському, що я не в нього стріляв, а хотів лише забити воєводу Ґрабовського за те, як тут з нами поводиться.

Наскільки се повідомленнє є правдиве — се лишається на совісти польської ґанти.

Слідство проти Федака провадять суддя Анґельський від суду й підпрокуратор Гіртлер од прокуратури. В звязку з сим подають, яко безпідставні, чутки про те, що Федака судитиме військовий суд. Справу Федака розглядатиме суд присяглих.

Слідство вже виявило, що Федак поступовав цілком самостійно й що ніякої змови для орґанізації замаху не було.

Польські часописи доносять, що слідство не скоро скінчиться. Поліція тепер занята переглядом здобутого при трусах матеріялу та **цілої купи доносів, які напливають безнастанно.**

Труси й арешти.

Першо-ж ночі по доконанню замаху поліція зробила **трус ревізію) в домі батьків Степана Федака.** Трус відбувся о 2. год. ночі й ніяких наслідків не дав. Студента Ярослава Чижа, якого поліція застала у пп. Федаків, було приарештовано, але тої-ж ночі його випущено.

Зараз по атентаті **арештовано в юрбі д-ра Богдана Барвінського й п. Людомира Огоновського.**

Дня 26. вересня поліція зробила **трус у помешканню директора Народної Торговлі п. Евстахія Нагірного. Портієрку Параску Торбу,** яка не схотіла впустити вночі поліційного агента до помешкання Народної Торговлі, **арештовано й відпроваджено до вязниці.**

У днях 27. і 28. вересня поліція знов зробила низку трусів, між иншим у д-ра Олександра Барвінського. В тих самих днях арештовано ще кількох українських студентів, рівно як і панну Стефанію Шпетецьку.

Хвиля трусів і арештів докотилася аж до... Кракова, де на телефонічне дорученнє львівських властей поліційні орґани перевели ряд арештовань і ревізій у звязку з замахом на Ґрабовського.

Заборона „Українського Вістника".

Першою жертвою польських репресій проти українських часописів у Галичині впав „Український Вістник" — найкраща в останніх часах українська часопись в Европі. Вона від кількох місяців зістала зреформована й побільшена, мала добру інформацію й дотримувала гідного тону супроти польських окупантів.

На слідуючий день по замаху Федака „Укр. Вістник" вийшов з білою плямою на місці статті „В пянім ошоломленню".

Ще два дні часопись виходила з білими плямами замістць статтей, а **29. вересня дирекція поліції закрила „Укр. Вістник" — „за надмірно-аґресивні виступи проти польської адміністрації й взагалі проти польського суспільства"**...

Голоси польської преси.

Соціялістичний „Роботнік" пише в числі 260 з приводу львівського замаху:

„Польський уряд і польське суспільство знають, як склалися відносини в Східній Галичині. Що-ж вони зробили, щоб задовольнити справедливі домагання українського народу **в цій частині держави,** щоб дати **цій частині** автономні права? Всі ми знаємо, що це необхідно. Знаємо, що впровадженнем воєводств не позбудемося неминучого утворення східно-галицького сойму з широкими уповноваженнями. Знаємо, що ті воєводства тільки дратують Українців. Знаємо, що Найвисша Рада й Ліґа Націй кождої хвилі можуть порушити справу „мандату"...

А що робимо? Нічого. Скорше робиться все, що погіршити справу. Не даємо Українцям університету, бо наші націоналісти не хотять, щоб він був у Львові...

Нашу народову демократію свого часу дуже вразила широка автономія, яку Ллойд Дожрдж хоче визнати за Східною Галичиною. Та переляк минув, справу пощастило відтягнути — й тепер провадиться далі гра на затягуванне. Нарікають завжди на втручання Найвисшої Ради й Ліґи Націй, але нічого не роблять, щоб зменшити шкідливий вплив того втручання шляхом утворення доконаного факту: повним заспокоєннєм українських національних інтересів у Східній Галичині з **повним забезпеченнем польських національних прав** і шляхом запровадження широкої територіяльної автономії"...

Коли соціялістичний „Роботнік" ласкаво годиться на заспокоєннє українських національних вимог, при тій звичайно умові, що Галичина зістанеться частиною Польщі, то орґан Падеревського „Жечпосполіта" (львівське виданнє) має в запасі лише брудну лайку.

„На тлі традиції, — пише ся часопись, — вихованої на прикладах Ґонди, Залізняка й Січинського, зродились українські методи політичної боротьби, не знаходячи опору зі сторони польських властей. На хвилю притаївшись, перед нами встає властива українська психіка, замащена кровю різні й з ножем за брудною пазухою, щоб кинути на вагу своїх жадань свої улюблені арґументи...

Замах стоїть у звязку з розвитком конспіративного руху серед студентів таємного українського університету. Працююча серед них таємна терористична орґанізація „Кум" стала на стежку терористичних замахів. Федак є без сумніву членом тої орґанізації, він піддався заговірницьким чарам і виховувався в дусі Січинського. Переведені перед кількома днями ревізії серед української молоді дали певні докази, що заговірницький рух там існує.

Вчорашній замах повинен послужити для польського суспільства „memento". „Руське" громадянство повинне дати докази, що воно з огидою відкидає злочинні відгуки гайдамаччини. З другого боку, наші власти повинні виказати більше пляну й становчости при дотеперішній справедливости в урядуванню (!)"...

З цього незвязаного й малозрозумілого лементу можна витягнути хіба лишень одну розумну фразу, а саме — що замах Федака повинен послужити „memento", бо справді **бе остання година польського панування в українській Галичині.**

Берлін, 3. жовтня. **Радянин.**

ОСТРА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕВРОПЕЙСЬКИХ ВІДНОСИН.

Що буде з новими державами. — Чехія. — Румунія. — Югославія. — Австрія. — Угорщина. — Якого монарха хочуть угорські пани? — Що вони думають про робітництво й цісаря Карла?

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Бувший угорський міністер князь Віндішґрец Людвик мав інтересну розмову з кореспондентом „Wiener Allgem. Zeitung", у якій коротко й остро схарактеризував відносини в Европі. Ось зміст його виводів:

Нові держави Европи — сказав — мають уже почислені дні. Вони не можуть удержатися. Зачнім від Чехії. Вона має 4 міліони Чехів і 9 міліонів чужих, між ними таких ворогів, як Німці й Мадяри. Через те її військовий буджет двічі більший як був буджет старої Австро-Угорщини, котра мала 50 міліонів людей. Чиж такий буджет видержить Чехія довго?

Ще гірше з Румунією. Румунський мужик се напів звіря. Тільки в Букарешті є троха культури. Під угорським режімом було в Семигороді більше румунських шкіл, ніж у цілім румунськім королівстві. Ся держава не може вдержатися.

Ще гірше з Югославією. Вона має 13 міліонів душ, з того $3\frac{1}{2}$ міл. Сербів, а решта се вороги тої держави, причім Хорвати й Словінці далеко культурнійші ніж Серби. Се неможливе, щоби такі культурні міста як Загреб і Любляна підлягали довго Білгородови, який ще нині є селом.

(Про Польщу Віндішґрец „з делікатности" мовчав, хоч положеннє її певно гірше від Югославії. Доказує се польська марка).

Все те не може вдержатися. До розвалу мусить прийти. **Всі т і „держави" попадають самі від себе.** Вони прямо розложаться. Знаки їх розкладу вже очевидні. Прийдуть напевно революції. Скрізь уже вариться. Зима й голод добють ті держави, хоч нпр. Чехи вивезли кожде зеренце збіжа зі Словаччини й Прикарпатської Руси. А тоді прийдуть великі зміни. Угорщина стане королівством, бо вона ще не дозріла до республики. Таксамо не дозріла Австрія. Республики можуть творити таке освічене населеннє як швайцарське, французьке, американське або німецьке в Великій Німеччині. Бо там є почутте порядку й дисципліна без монарха. В такім краю як Угорщина населеннє мусить знати, хто має владу. Монарх у ній мусить бути незалежний і правний (леґітимний). Тільки він завівби лад і порядок. Але вибираний монарх того не доконає.

„Чому? запитав кореспондент.

Уявіть собі, що вибралиб монархом найрозумніщого або найприємніщого чоловіка. Але як сегодня він приємний масам, таксамо завтра прожене його та маса. В Угорщині не може вдержатися король „з ласки народа", але може вдержатися король „з ласки Бога" — себто правний, леґітичний (Віндішґрец говорить про цісаря Карла).

— „Думаєте, що антанта (аліянти) допустять до сего?"

Є дві антанти — велика й мала. Великій се байдуже. А мала незадовго розложиться. І тоді прийде час на королівство.

— „А щож на се скаже міжнародна соціялдемократія?"

Передовсім неправда, що робітництво єсть міжнародне. Тільки капітал є міжнародній. Бо капіталістови все одно, чи він спекулює на біржі в Парижі чи в Будапешті. Де капітал має найбільший зиск, там його батьківщина. **Своєї** батьківщини-вітчини держиться тільки убогий чоловік. Німецький пролетаріят ворожий французькому. Бо якби війну виграла була Німеччина, то німецький робітник живби лучше ніж тепер — і дешевше. Соціялдемократи прийшовши до влади, стають також капіталістами. Був ним Беля Кун, стає ним Ленін і т. д. І звичайно стають вони ще гіршими капіталістами, ніж були старі. Взагалі соціялдекратія тратить свій німб, вона буде щораз менше встрявати в політику й до 25 літ перестане істнувати. Робітництво скрізь є національни. Воно хоче тільки демократизації держави. Королівству дасться демократичний вигляд і — справа розвязана.

— „Чи не знаєте, як живе в Швайцарії король Карло?"

З ним поводяться як з дійсним королем Угорщини. Прирекли йому навіть право екстериторіяльности. Того не було навіть з грецьким королем Константином, коли він жив у Швайцарії.

Так говорив князь Віндішґрец. Розуміється, богато з того, що він говорив, сказав тільки тому, що хотівби, аби воно сталося. Але одно тут певне: що всі круги суспільности уважають теперішній стан не трівким, супроти чого великі зміни мусять скоро наступити. Революція цін в середній Европі прямо застрашаюча. Застрашена нею публика викуповує за останні гроші одяг і обув по склепах так, що незадовго крамниці й склади будуть порожні. А нових річей виробити не буде можна, бо ціна матеріялів підскочила так, що нікому не оплатиться купувати їх. Держави підносять податки до неймовірної висоти. Се грозить руїною промислови й ремісництву. Словом — європейські відносини пруть до якогось невідомого нещастя, якому не зарадить ні монархія, ні республика, ні взагалі ніяка сила.

О. Н.

КУДИ?

Ідеш? Куди?
Пощо й зачим?
Твої сліди —
Огонь і дим.

На тімю струп,
На шкурі гній,
Стоїш як труп
Посеред мрій.

Кругом пустар,
Біда і гидь.
Червоний цар,
Кривава бридь...

Н. Л.

З ДНЯ.

Всі „опруч" двох свідомих робітників.

До большевицької ґазетки „Українські (?) Щод. Вісти" дописуватель С. І. Новосад пише із Сиракюз, Н. Й., про тамошнє українське народнє віче, яке було 9. с. м. Він пише, що на вічу були всі місцеві Українці „опруч" двох большевиків, яких перезиває на „свідомих" робітників (якби були свідомі, то не вірили би московським большевикам, котрі розстрілюють українських робітників, але пійшли би за Винниченком і другими українськими соціялістами і покинули би московський комісарський комунізм).

Він каже, що на віче тих двох „свідомих" не пущено, то знак тому, що їх боялися.

Сей дописуватель гадає, що то дійсно людий на віче не пускають зі страху. Однак тимчасом се так не є, але інакше.

Подамо йому приклад.

В театрі зійшлося 5,000 душ на концерт або на драму. Вони спокійно слухають, бо всі ішли до театру з тою метою. Але приходить двох людий до театру і підносить страшний вереск, так, що співаків чи там акторів нічого не чути, а тілько тих двох ревунів.

Тоді публика має загадку до розвязання:

1. Або викинути двох ревунів і вислухати концерт або драму.

2. Або незважати на концерт чи драму, а слухати вереску і виску двох „свідомих".

Кождий **розумний** чоловік скаже, що треба виконати перший поінт.

А кождий „свідомий" (а властиво, неосудимий, по польськи — непочинальний) чоловік заявиться за другим поінтом.

Як серед 5,000 людий в театрі є 4,998 розумних, а тільки двох неосудимих ревунів, то вони заявляться за виконаннєм концерту чи драми, бо вони в сій цили прийшли. А що се інакше не можливе як тільки через викиненнє двох ревунів, то певна річ, що вони їх викинуть.

Таке рішеннє є одиноким розумним рішенням розумних людий.

Але ревунови воно не подобається, а що він не має що сказати, то каже, що громада викинула двох ревунів зі страху.

Однак правда є така: Якби громада боялась двох ревунів, то не викидала би їх, але слухала би їх реву, поки вони би хотіли. Та що вона їх не боїться, то викидає і далі веде діло по свому.

Ще одно треба зазначити, а саме:

Як наприклад 5,000-на громада слухає двох ревунів, то вона тимсамим **відбирає собі голос, а дає ревунам.**

І тоді 5,000 людий не має того права, що має двох людий.

А де на світі є така глупа громада, щоби таке робила?

Де є такі дурні, аби зрікались права голосу, 5-тисячної громади в користь двох ревунів?

Хиба в Московщині...

ВІСТИ З ЕВРОПИ.

(Кореспонденція „Свободи").

—o—

Проф. Степан Смаль-Стоцький зложив уряд представника Західної України в Празі і вертає до своєї науково-літературної праці. Чеські часописи присвячують йому з тої нагоди теплі слова признання за його діяльність в Чехії. Проф. Стоцький поклав дійсно не малі заслуги коло навязання добрих, сусідських взаємин між Чехами а нами. Високообразований, з великим життєвим і політичним досвідом, чоловік енерґічний і випробований патріот, він не щадив ні часу ні сил, щоб прислужитися нашій справі. Для його не було урядових годин, він весь день був на ногах, все готовий іти там, де його кликала справа. Чеські наукові й літературні круги знайшли в нім знаменитого інформатора про Україну і її культурний розвиток, з політичними він був знайомий вже з часів свого пословання до віденського парляменту. За час свого побуту в Празі він виголосив про Україну декілька відчитів, написав чимало статей та видрукував кілька дуже цікавих і цінних брошур. Наша університетська молодіж у Празі тратить в проф. Стоцькому доброго дорадника і невтомимого опікуна.

На місце професора Стоцького приходить до Праги **др. Евген Левицький**, котрий дотепер був представником Західної України в Берліні, а на його місце прийшов уже до Берліна інж. **Біберович**, посол в Пешті.

Берлінська кольонія сподіється по теперішнім послі, п. Біберовичу енерґічної діяльности, котрої вимагає від нього нинішний, рішаючий момент. Німеччина, хоч побита, але вона велика і не без значіння у світі. З її голосом мусять навіть вороги числитися. Крім того в Берліні перебуває споро нашої молодіжи і втікачів з таборів польських. Їм треба опіки й допомоги.

Так сказати ґенеральний **представник Петлюри** для західної Европи, посол **Микола Василько** сидить тепере в Берліні. На своїм місци в Женеві він лишив юріскосульта **Мексіна**, котрий на свого секретаря покликав туди **д. Курбаса, який** дотепер працював в ред. „Укр. Слова". Д. Курбас, добре вишколена й дуже енерґічна сила. До Берліна приїхав також представник так званої Радянської України, але він до українських кругів покищо не наближається. Можливо, що між добродієм **Калужним** а українським громадянством стоїть **ціла армія, помордованих Українців,** з крівавою постатею незабутнього Чупринки на чолі.

Інформатор.

Я ЗНАЮ.

Я знаю, що нема мені
Між вами місця, браття милі.
Як сироти ідуть пісні
В життя бурливій товкітні
Застукані, безсилі.

Та ярмарок отсей гучний
Колись таки скінчиться.
Настане свято. І давний
Поет, мов сон якийсь сумний
Колись комусь присниться.

Богдан Лепкий.

ОСІННА „МОЛОДА".

—o—

Важким трудом, в рясному поті
Твойого ясного чола
Ти довгу весну провела
И горяче літо при роботі.

Важка сівба, ще важче було жниво
Не раз тобі холяли руки й ноги, —
Та віра в труд тобі додала змоги,
Знести його,—і все пройшло щасливо.

Вже на столі з „нового" хліб стоїть...
А цить же! Чуєш, що це у ворі?
Неначе сниться? Вшкварила музика,

Говорять люде, — не втікай від них,
То йде по тебе милий твій, жених...
За труд важкий це—Дань тобі велика.

Ю. Шкрумеляк.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. Г., Елізабет, Н. Дж. — Ваш звіт з віча не буде поміщений.

ДОКУМЕНТИ НИЩЕННЯ ГАЛИЧИНИ ЛЯХАМИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Найновіщі матеріяли, які зібрав Галицький Уряд Диктатора для внутрішних справ, вказують на те, що парцеляція української землі між спроваджених з Польщі Мазурів-кольоністів відбувається скорим ходом дальше. Притім українським селянам місцевим польська влада або зовсім не продає землі, або на сміх і на замилення очей чужим людям продащ по ¼ морґа до 1 морґа. І все те діється в країні, яка не належить правно до Польщі, діється під формальною владою аліянтів, діється в країні, де місцеве населення не має землі, де панує велика нуждаізза беземелля, бо земля в панських руках! На сей розбій звертає галицький уряд увагу правительств аліянтів — безуспішно. Полякам прямо роздаровується землю в Східній Галичині, бо кромі місць, де продається її за доляри — ціна її для Поляків надзвичайно низька. Декуди морґ продають Мазурам навіть по 5.000 п. марок — се значить по 1 долярови!

Так нищить польський наїздницький уряд Сх. Галичину, витворюючи в ній нарочно нужду між українським сільським населенням.

Читайте, Братя, сі понурі вістки зі своїх родинних околиць, читайте й приготовляйтеся спільно до того, щоби колись відібрати Ляхам ту безправно й насильно загарбану землю. На се треба великих і міцних фінансових орґанізацій. Бо доконаце безправство мусить бути знесене, скорше або пізнійше.

ПАРЦЕЛЬОВАНІ МАЄТКИ СХ. ГАЛИЧИНИ.

1. Полівці, пов. Чортків	2.100 морґів. Розпарцельовано кольоністам поверх 1.000 морґ. по 8—10.000 мп. Місцевим Полякам 16—200 морґ. по 20—25.000 мп.
2. Погірці, пов. Рудки	Тільки для Мазурів.
3. Двірці, пов. Жовква	Тільки для Мазурів.
4. Деревня, пов. Жовква	„Для Русінуф нема".
5. Поршва, пов. Львів	Мазури зпід Кракова, часть місцеві Поляки.
6. Нагоряни, пов. Львів	Пол. зі Сх. Галичини, кольоність Павліцкі купив сам 80 морґів.
7. Куликів, Нове Село	
8. Золота Слобода, пов. Бережани	1300 морґ. по 80-10.000 мп. Мазури
9. Козова, пов. Бережани	200—300 морґів тільки за доляри (120—150 долярів)
10. Рижоволя, пов.	
11. Ферлеївка, пов. Золочів	
12. Красне, повіт Золочів	
13. Скварява, пов. Золочів	
14. Вільшанка мала	(Домагання місцевих відкинено)
15. Висоцько, повіт Броди	
16. Стоянів, пов. Камінка	
17. Тейсарів, пов. Жидачів	Юрко Сливак, Василь Сенишин, Антін Сітницький, від кооп. Фільв. кн. Любомірський — 600 морґ. Посесор Ляйб Зельман: 6000 мп. від штуки, згори ґроші.
18. Жидачів: Держів-Комарніцького	300 морґів львівська польська інституція парц. між Мазурів. Жандарм з
19. Пчани: кн. Любом.	Пицилова 10 морґів по 40.000 м. п.

Дідич Комарніцький з Турад: Латинник Петро Дяків в Держові продав часть купленого у Комарніцького ґрунту Українцеви — Комарніцький загрозив відбором усього ґрунту, утратою ціни купна викрикуючи, що **Русін мусі здехнонць.** (Свідок Юрко Сливак з Тейсарова).

20—21 Бортків і Островець, пол. пові. Золочів.

1. Новосілка к. Бережан з приналежностями, а то:

Фільварок Ленчівкаї — закупило около 80 родин з околиць Нового Санча, Березова, Бохні, Живця і Пільзна, а около 20. місцевих Поляків. Проєктована є тут захоронка. Загально розпарцельова тут досі около 600 морґів.

Фільварок Мстинівка — закупило около 30 родин з околиць Величка, Бжеско, Біла і з ґуб. келецької і місцеві Поляки. Досі розпарцельовано около 350 морґів.

Фільварок Пантилиха — досі розпарцельовано 15 місцевим Полякам. Покищо розпарцельовано около 100 морґів.

Фільварок „Вага" — закупило 26 родин з околиць: Переворськ, Ліманови і з повіту сандонирського. Досі розпарцельовано около 300 морґів.

Фільварок „Бураківка" закупило около 45 родин з околиць Тарнова і місцеві Поляки з околиць Підгаєць. Досі розпарцельовано около 180 морґів.

Маєтки ці є власністю кн. Михайлової Оґінської.

2. Радехів з приналежностями, а то:

Фільварок „Пучаків" закупило около 29 родин з околиць Тарнова, Бохні, Кросна, і місцеві Поляки. Про око продано кільком Русинам переважно двірським слугам і то за зложенням відповідного посвідчення з гром. і пар. Уряду і посвідчення з пов. земського уряду, що не брали участи в армії, ворожій польській державі, а також, що не брали чужої землі, значить двірської самовільно в посідання. За зложенням таких посвідчень і по потвердженню через головний Уряд земський, могли повисші петенти закупити тільки від ¼ по 1 морґа поля і то гіршого ґатунку. Досі розпарцельовано 300 морґів.

Фільварок „Плонве" — закупило около 70 родин з околиць Бжеска-Бохні, і місцеві Поляки. Зголосилося кількох Русинів, котрим спродано гірший ґрунт від ¼ до 1 морґа. Правдоподібно є се двірські слуги. Досі розпарцельовано 800 морґів.

Фільварок „Собін" закупило 20 родин з околиць: Бяла, Ліманова, Величка і Танів. До купна зголосилося кількох Русинів від ¼ до 1 морґа. Однак є сумніви, чи загалом і ту одробинку землі будуть могли набути. Властителем повисших маєтків є гр. Станислав Вадені.

3. Гладинківці — пов. Гусятин закупило около 20 родин з околиць Тешина, Вадовиць, Мислиниць і Пшеворска. Досі розпарцельовано 180 морґів. Властитель Артур Целецкі.

4. Печигури, пов. Сокаль закупило около 30 родин з околиць Ряшева. Розпарцельовано досі около 370 морґів. В проєкті школа і костел. Властителі: Станислав і Тадеуш Клоґовсци.

5. Критва-Ценів, пов. Бережани — закупило около 10 родин з околиць Живця і Горлиць. Досі розпарцельовано около 130 морґів. Властителі Януш і Ядвига Чценещци.

6. Височко, пов. Броди закупило 25 родин з околиць Кольбушової, Мельца, Динова, Бжозова і Дембіци. Досі розпарцельовано около 500 морґів. Властителі Йосиф Галлер і граб. Ожаровська.

7. Розалівка, пов. Сокаль закупило около 30 родин з околиць Тарнова і Бохні. Досі розпарцельовано 400 морґів. Властитель Жукевич.

8. Палікрови з приналежностями, пов. Броди: Фільварок Вербівчик закупило 16 польських родин з околиць Золочева і Обятина. Розпарцельовано досі около 500 морґів. Зголосилося рівнож до купна кількох двірських слуг Русинів від ¼ до 1 морґа найвище, чи вдасться їм однак це закупити, рішить головний уряд земскі в Варшаві.

Фільварок Панківці закупило около 16 родин з околиць Ряшеви і Кракова і місцеві Поляки. В проєкті школа. Досі розпарцельовано около 250 м.

Фільварок Ясниші закупило около 5 родин з околиць Кракова, Тарнова і місцеві Поляки. Зголосилося також кількох Русинів від ¼ до 1 морґа (ґрунт гірший). В проєкті польська школа і пробоство жимко-католіцке.

Фільварок Палікрови закупило около 30 родин з околиць Мисловиць, Подґужа, і місцеві Поляки. Зголосилося до купна кількох місцевих Русинів від ¼ до 1 морґа. Досі розпарцельовано 400 морґів. В проєкті польська школа. Властитель ґраф Млончинскі.

9. Курдванівка, пов. Бучач закупило около 15 родин з околиць Пшеворська. Досі розпарцельовано около 70 морґів. Власт. ґр. Ева Коритовська.

10. Дубки, пов. Городенка закупило около 52 родин з околиць Тарнова, Лімановоï, Ряшева, Мисленицъ і Бохні. Розпарцельовано разом 1.050 морґів. В проєкті костел і школа. Властителі: Ранвідове.

11. Гора, пов. Сокаль — закупило досі 11 родин з пов. Мисленецького. Парцеляція щойно розпочата. Властитель: Казімєрж Осмульскі.

12. Соколів, пов. Станиславів закупило около 30 родин з околиць Нового Санча, Лімановоï і Подґужа. Зголосилося кількох місцевих Русинів. Досі розпарцельовано около 600 морґів. Власт. Марія Боґуцка.

13. Пушкарі, пов. Станиславів закупило около 20 родин з пов. Мисленецького. Досі розпарцельовано 300 морґів. Власт. Ельжбета Ґолембска.

14. Тетевчиці, пов. Радехів закупило около 6 родин з околиць Тарнова, Ряшева і Бжеска. Розпарцельовано досі около 140 морґів. Властителька: Зофія Якубше.

15. Цешанів і Нове Село, пов. Рава Руська закупило около 40 родин з околиць Тарнова, Бжезова і Нового Санча. Розпарцельовано досі около 230 морґів. Властитель: Ян Ґноїньскі.

16. Пітричі, пов. Золочів закупило около 12 родин з околиць Нового Санча. Досі розпарцельовано около 200 морґів.

17. Рудники і Лиса, пов. Підгайці закупило около 25 родин з околиць Нового Санча і Мостиска. Зголосилося до купна кількох Русинів. Досі розпарцельовано около 250 морґів. Властитель Людвик Мишковскі.

У всіх місцевостях властитель парцельованого маєтку переважно дає безплатно ґрунт під польську школу, або кольоністиз власних фондів оплачують ґрунт під школу, костел та захоронку.

ПАРЦЕЛЯЦІЯ.

1. Кортники (Бучач)	485 ріллі
	16 сінож.
	23 пасов. 4—5 тис. Мп.
2. Глиняни (Перемишляни)	115 ріллі 7 тисяч Мп.
3. Герегноїв (Перемишляни)	45 ріллі 5 тисяч Мп.
4. Гайворони (Радехів)	500 ріллі
	200 сінож.
	700 ліса 4½—7 тис. Мп.
5. Каплиці (Бережани) заг.	399 морґів
	230 ріллі
	15 сінож.
	142 стависк
	5 огор.
	4 пасов. 3—5 тис. Мп.
6. Корсів (Броди)	1800 ріллі
	250 ліса 4—5 тися. Мп.
7. Жижнів (Броди) два млини	45 морґів
8. Жнирів	70 ріллі
	50 сінож.
	15 ліса 7 тисяч Мп.
9. Вербятин (Бучач)	430 ріллі
	50 сінож.
	10 пасов. 5—7 тис. Мп.
10. Золотники (Підгайці)	150 ріллі
	150 сінож. 2.8—3.2 Мп.
11. Золочівка (Бережани)	157 ріллі
	21 сінож.
	75 пасов.
	40 ліса 3—5 Мп.
12. Сорока	550 морґів 6—8 Мп.
13. Кшанець	1000 морґів ріллі
	200 морґів сінож. 5—8 Мп.
14. Авґустинівка (Бережани)	717 морґів сінож. 6—9 Мп.
15. Ценів (Бережани)	1807 морґів сінож. 7—8 Мп.
16. Городенка	1700 морґів 15—20 Мп.
17. Конюхи (Бережани)	1448 морґів 5—9 Мп.
18. Мшанець (Гусятин)	1200 морґів 6—8 Мп.
19. Олесин (Бережани)	1000 морґів 7—10 Мп.
20. Полівці (Чортків)	1200 морґів 8—10 Мп.
21. Жидлівці (Гусятин)	480 морґів ріллі
	100 ліса 8—10 Мп.
22. Жизномир (Бучач)	200 10—12 Мп.
23. Бліх (Зборів)	400 морґів 15 Мп.
24. Кавсько (Стрий)	600 морґів 13—15 Мп.
25. Літовиско (Броди)	300 морґів 12—15 Мп.
26. Маркопіль (Зборів)	300 морґів 12—15 Мп.
27. Пчани (Жидачів)	875 морґів 12—15 Мп.
28. Пеняки (Броди)	150 морґів і доволо сіножати 12—15
29. Ренів (Зборів)	400 морґів сінож. 15 Мп.
30. Тишківці (Броди)	250 морґів 12—15 Мп.
31. Товня к. Добрян—Угорсько	800 морґів 8—15 Мп.

1. Підгайці з фільв. Буди і Полендри	1060 морґів по	10.000 мп.
2. Пузинки, повіт Бучач	564 „ „	12.000 мп.
3. Мазів, повіт. Перемишляни	300 „ „	12.000 мп.
4. Будилів, повіт Бережани	450 „ „	12—15.000 мп.
5. Гадинківці, повіт Чортків	240 „ „	15.000 мп.
6. Чаниж, повіт Камінка	1200 „ „	4—10.000 мп.
7. Камінка Струм. з фільв. Дернів і Ясениця	1400 „ „	8—16.000 мп.
8. Угерці, повіт Самбір	167 „ „	15.000 мп.

На основі закона з 15. липня 1920 р. приступає державний апарат кольнізаційний а саме: окружні і повітові земельні уряди (утворені на основі закона з 6. липня 1920) у Східній Галичині до примусового закупна землі в цілі її скольонізовання.

Східна Галичина одержала два земельні окружні уряди в Перемишлі і Львові. В районі перемиського уряду викупно осьяких маєтків:

Повіт Перемишль:

	морґів	кв. с.
1. Пакло	794	660
2. Рокшиці	800	1068
3. Гуречко	315	1058
4. Горохівці	1146	1497
5. Коратичі 5	686	205
6. Плешовичі	882	1346
7. Негрибка	141	474
8. Пачковичі	454	189
9. Ольшани	927	839
10. Малговичі	258	839

Повіт Добромиль:

	морґів	кв. с.
1. Пос. Новоміська	189	709
2. Котів	664	646
3. Березівка	1355	797
4. Ляхава	836	1161
5. Губичі	1134	327
6. Прядільниця	395	234

Разом площі: 11.011 морґів.

В районі львівського окружного Земського Уряду оголошено примусове викупно ось яких маєтків:

	морґів	сяжнів
1. Угринів долішний, повіт Станиславів	754	12
2. Клусів, повіт Станиславів	201	1154
3. Козодави Фільв., повіт Перемишляни		
4. Балагорівка, повіт Городенка	249	1194
5. Лоне, повіт Перемишляни	1159	
6. Влищивода і Оплитна, повіт Жовква	1453	538
7. Кривче, повіт Борщів	2589	787
8. Малинів ад Глибовичі Свірські, пов. Перемишляни	2043	
9. Грибовичі, повіт Львів	1425	257
	10.547	1.463

Якаж пророчиста ся мова цифр, сі прості рахунки. Вони кажуть нам, як Ляхи безглядно відбирають останній шматок хліба українському народови на його рідній земли! Засуджують весь український нарід Галичини на голодову смерть. Боротися проти того польського злочину мусить кождий чесний чоловік. Хто як зуміє і може. Складайтеж, Браття, жертви на оборону рідної землі! Бо вона пропадає під ляцьким насильством.

Осип Назарук.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МІРКУВАННЯ.

(Допись).

Якби воно не було, то таки той Петрушевич, проти якого лепетять на всі заставки всілякі безумні політичні смаркачі, таки він докладає труду і старань, щоби визволити Східну Галичину з ляцького ярма.

А що роблять для визволу Східної Галичини всі ревуни, крикуни і стрипіхаті спікери?

* * *

Петрушевича вибрав народ до ведення справ Галицької України. Тому народови Петрушевич присягнув вірно служити — і вірно служить.

Але вас, високоповажані панове хруні, народ не вибирав і ви йому на вірність не присягали. Яке у вас право прикидатись оборонцями народу і нищити шляхотну і чесну роботу для визволу рідного краю?

* * *

„Народна Воля" передруковує іноді старокраєві вісти про ляцькі арештовання Гуцулів. Про похід мазурів на українську землю. Про закривання Ляхами Українських Горожанських Комітетів. Про арешти, розстріли, катовання і панщину.

А Позички, що має служити на вирвання українського народу з цего страшного ляцького пекла „Народна Воля" не хоче. Якже вона думає вирвати нарід з того пекла? Та вона об сьому... не думає.

* * *

Цілком ясно, що в душі мусів собі редактор „Народної Волі" сказати: „I don't care". Хай українську землю розривають Мазури; хай бють і катують Ляхи український народ. Мені майдуже! Моя хата з краю. Моя вітчина — цілий світ.

* * *

Але як так собі сказав в душі редактор „Народної Волі", то це не значить, що так само скажуть собі всі Українці в Америці. Бо чейже в американських Українців є серце і честь і національна свідомість. Бож не всі зійшли на Борисків.

* * *

Українські священики в Галичині жертвували і життє за українську справу. Думаю, що українські священики в Америці повинні на українську справу пожертвувати гроші. Хай не знає лівиця, що дає правиця!

* * *

Час би, Отці Духовні; дати народови примір любови України. Як є вас сотка, а кождий за сотку купить бонд Позички Національної Оборони, то вже відразу буде десять тисяч долярів.

* * *

Польські ксьондзи в Америці перші купували польські бонди. Декотрі купували по тисячі. Можуть наші купити бодай по сотці.

* * *

Як може простий робітник купити бонд Позички Національної Оборони за сотку, то чому не може цего зробити український бизнесмен, лікар, священик, чи учитель?

* * *

Співаємо:

Душу, тіло ми положим
За нашу свободу...

Правда, душі й тіла покищо не маємо спромоги класти за Україну. Але маємо нагоду зложити гроші — Позичку Національної Оборони.

Тож до діла!

Панько Загнибіда.

СМІШНЕ.

Уміє без науки.

Батько (до сина): Почекай, драбе, навчу я тебе курити!

Синок: Шкода, тату, вашого труду, бо я вже сам умію.

Асе перший.

На першім степени науки з початком шкільного року розсаджує учитель діти і розпитується про їх назвиска, бо своє імя кожде вже знає.

Учитель: Як називаєшся ти в другій лавці на краю?

Ученик: Не знаю.

Учитель: Як же кличуть тебе дома до снідання?

Ученик: Мене не кличуть, я сідаю все скорше від усіх!

„Другі євзик крайови".

Учитель: Як скажеш по українськи: „Носі жид карабін"?

Сільський школяр: Носять Жидка рабін.

ДОПИСИ

(Дописи проситься писати лише на одній стороні паперу і по можности читким письмом. Писати треба пером, а не олівцем. Коли в дописи наводите які імена, то напишіть їх виразно і правильно, щоби не було непотрібного баламутства. Між поодинокими стрічками лишайте доволі місця, щоби можна було вигідно невідповідні слова або диху стилізацію справити і до друку приладити. Пишіть завсіди щиру правду і не обдурюйте своєї редакції та читачів своєї часописи, бо се приносить народови шкоду, а не пожиток. Правдиве імя і назвиско кождого дописувателя (а також його докладна адреса) мусять бути редакції знані, бо безіменних дописий не береться під розвагу. Хто не підписує своєї дописи своїм правдивим іменем, то на його жадання редакція задержує його правдиве імя в тайні і ніколи та нікому сього не зраджує. Як хто не має довіря до своєї редакції, то нехай не висилає до неї ніяких письм. Коли ми віримо своїм дописувателям, то маємо право жадати, щоб і вони нам вірили).

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До відома тим, котрих се інтересує.

Дійшло до нашого відома, що декотрі Українці не знають, що зроблено з тими грішми, які наше товариство одержало з концерту, що відбувся 9. марта б. р.

Аби заспокоїти цікавість інтересованих людий (до якої вони мають повне право), ми ось-тут складаємо коротенький звіт із зібраних на згаданім концерті гроший.

Дохід з сего концерту був призначений для тих українських студентів, котрі знаходяться на еміґрації, і на ту ціль вислано всі гроші через „Американсько-Українське Бюро" (Ексчендж) в Ню Йорку.

Слідуючі виїмки з надісланих нам старокраєвих листів є самі собою зрозумілі:

Відень, 30. квітня 1921.

До Товариства Української Молодіжи в Ню Йорку.

Шановні Панове і Товариші! Подаючи Вам до відома, що ми Вашу грошеву висилку з дня 5. квітня 1921 р. в сумі 18.000 австрійських корон (60 долярів) одержали, складаємо Вам отсим в імени всего українського студентства у Відні найсердечнійшу подяку.

ЗА УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ:

Др. Дністрянський, голова.

З Праги (Чехо-Словаччина) прийшов до нас ось-такий лист:

Прага, 26. цвітня 1921.

До Товариства Української Молодіжи в Ню Йорку.

Заки Вам наші українські студенти в Празі самі подякують, прошу приняти тимчасом мою найсердечнійшу подяку за Вашу ласкаву посилку 100 долярів, яко частину доходу з концерту, устроєного заходом Вашого Товариства на дохід українських студентів, що остають під сю пору розкинені на еміґрації в Европі.

Др. С. Смаль-Стоцький.

Студенти з Праги пізнійше самі прислали нам свою подяку.

ЗА ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ:

Петро Мартинюк, секр.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Справа докінчення Народного Дому в Стрілисках Нових.

На руки підписаного комітету нюйорського прийшло зі старого краю отсе письмо:

Відозва до Громадян з місточка Стрілиска Нові, повіт Бібрка.

Любі Краяни, Брати і Сестри!

Воєнна хуртовина спричинила, що розпочате так гарне діло як будова власного „Народного Дому" в Стрілисках Нових позістала в завішенню.

Будинок на 17 м. довгий, 12 м. широкий, о просторій сали театральній і двох кімнатах на читальню, бібліотеку і т. п., мурований з цеґли і критий бляхою, не приносить нам жадного хісна, а радше є це скарб закопаний в землю, з котрого властиво повиннoб розходитися світло правди і науки богатим та живим руслом далеко і широко.

Вже на всі боки ломали ми собі голови, щоби конче можна в якийсь спосіб допровадити цю будову до бажаного кінця, та, на превеликий жаль, кудиб не повернулися, все „вітер в очи". Річ звісна. На це треба великанських сум на „наші" гроші, на котрі лише в дуже малій части наші Стріличане є всилі здобутись. І тому власне звертаємось до **Тебе, наша щира українська кроve, до Вас, дорогі Земляки в Америці,** котрим рідна зкервавлена земленька є мила і цінна, бо Ви за неї не забуваєте. Не забудьте-ж і на нашу щиру просьбу та допоможіть нам у викінченню нашого і Вашого „Народного Дому".

З жаріючими очима звертаємось до Вас в цій хвилі і єсьмо глубоко переконані, що Ви розумієте нас аж надто добре та всі громадно візьмете участь у тім благороднім ділі.

З болем серця, зі спаленілим лицем і встидом глядiли би ми, як би Ви в цій прикрій хвилі відмовилися від якоїнебудь підмоги; як би в списі жертводавців як у наших часописях так і в розвою нашого „Народного Дому" забракло Ваших чесних імен. Тим чином Ви дали би нам до зрозуміння, що вирікаєтеся нас, Вашого місточка, Ваших братів і сестер, як взагалі цілого українського народу.

Навпаки! О, як велику радість і миле враження справите нам і собі своїм прибуттєм колись до рідного — дай Боже **вільного краю,** і як ми будемо перед Вами та перед цілим світом величатися, що і Ваші гірко запрацьовані лепти містяться в цім будинку просвіти і науки!

Гляньте на виселенців з сіл Романів, Звенигород і инших, котрі ще підчас самої війни памятали за свої доми читальняні. Вони то зібрали поміж собрю в Америці богато жертв, за котрі на місце знищених війною домів повстали красші і більші, ніж були старі.

Так! І ці села, зглядно їх козацькі мешканці, це гордощі цілого бобрецько повіта, бо на котрім кінці світа вони не булиб — не забувають ніколи про це, що зіставили вдома. А зпоміж наших Стрілячан, на жаль, не прийшла якось нікому та гадка...

Але краще пізнійше як ніколи — каже пословиця.

Віримо свято, що наші Стрілячане з Америки допоможуть і нам стати може ще на висший щебель, як стоять Романівці і Звенигородці, або бодай дорівняти їм. Знаємо, що наші свідомі Стрілячане в Америці відкликнуться на наш апель всі як один, бо вони розуміють вагу власної хати, а тимбільше під теперішний критичний час, бо **„в своїй хаті своя правда і сила і воля!"**

Зібраних жертв не посилайте теперішною „почтою", бо виплатять нам тут марками із значною шкодою. Найліпше передати гроші через якусь певну особу, котра їхалаб до дому, а нас достаточно о тім повідомити.

Для евіденції і контролі з одержанием спись жертводавців сейчас Ваші чесні імена дамо оголосити в церкві і в часописях.

В певній надії, що нашій горячій просьбі, в котрій простягаємо свої благальні руки до Вас, дорогі Земляки, не відмовите, складаємо всім Вам щиру українську подяку та остаємося з виразом глубокого поважання.

Бажаємо Вам всім як найбільше щастя, котрого ми — на жаль — на рідній не своїй земли, зрошеній власною кровю, зазнати не могли.

Стрілиска Нові, 25. червня 1921.

ЗА БУДІВЛЯНИЙ КОМІТЕТ:

о. Юліян Фацієвич, голова,
Василь Ніжникевич, містоголова,
Михайло Гельнер (молодший), скарбник і секретар.

P. S. Всі українські часописи в Америці просимо ласкаво о передрук сеї відозви.

Змагання наших старокраєвих братів ми повинні підперти всіми силами і тому з жертвами треба спішитися.

Зібрані жертви, разом з адресами жертводавців, просимо посилати на руки касієра комітету. Адресуйте так: **Mr. M. Krupka, 267 E. 10th St., New York, N. Y.**

Всі жертви, зложені на руки нюйорського комітету, будуть оголошені в наших часописях.

ЗА НЮЙОРСЬКИЙ КОМІТЕТ В СПРАВІ ДОКІНЧЕННЯ НАРОДНОГО ДОМУ В СТРІЛИСКАХ НОВИХ:

П. Задорецький, предс.,
Мих. Крупка, кас.,
Ів. Ошуст (бувший У.С.С.), секр.

—o—

ВАЙТІНСВІЛ, МАСС.

Гей, народе! В дзвін тривоги бий, що сили маєш, нехай світ тото пізнає, що ти край свій знаєш.

В нашій місцевости живе нас тілько два Українці. В нас нема жадної орґанізації, ані жадного товариства і ми находимося межи чужими людьми. Але про свій рідний край ми не забуваємо і все мріємо про те, щоби він як найскорше вибився на волю.

Як тілько оголошено державну позичку нашої дорогої вітчини, то ми оба довго не вагалися: я купив бонд за 25 долярів, а мій приятель за 10 долярів. Як би так зробив кождий Українець, то наша справа стоялаб тепер инакше; але — як то кажуть: оден бє в дзвін, а другий в калатало. Таке і з нашими людьми. Наші політики і наші провідники працюють з усіх сил, аби здобути свою державу тай щоби ми вже раз стали господарями на своїй рідній земли, а нам про се байдуже. Кидати до нас народними кличами, то так як горохом до стіни. Тоді, як наші провідники кажуть нам щось мудрого і радять нас на добре, то ми тоді головами махаємо; а як вони від нас відійдуть, то ми знов махнемо руками і на тім наша „народна робота" кінчиться.

Час би вже нам, браття, пробудитися з летаргічного сну. Не пора нам уже Москалеви і Ляхови служити! Доки, брате, будеш носити ті тяжкі кайдани на своїх руках? Доки, брате, твій сиоволосий батько і твоя старенька матір будуть оплакувати свою гірку годину, що їм не вільно заговорити своїм рідним словом? Доки, брате, хочеш носити шапку під пахою і бити поклони до панських порогів? Чи милі може тобі, брате, ті „панські жарти", що як пан скаже тобі положитись у брамі і вилічить тобі двайцять пять буків, а ти станеш таще і в руку будеш мусів поцілувати, щоби подякувати панови за кару? І таке добро тебе, брате, чекає на твоїй рідній земли, а ти байдужно на се дивишся.

Час уже, брате, зрозуміти критичний момент і взятися до діла, щоби вирвати рідний край з ворожих рук. Ідім слідами за нашими провідниками, а здобудемо волю собі і свому народови.

Коли прийшлося купити бонд і зложити відповідну суму гроша, щоби визволити свій рідний край, то не вагайся, брате, і не ховайся поза плечі оден другому, але сміло неси гроші оден наперед другого. Тоді, брате, будеш мудрий і щирий патріот України і борець за свободу.

Наші браття в старім краю, як хотіли показати, що вони Українці і люблять свій край, то не несли пятки, ані десятки, але несли все своє майно і життє та не ховались оден другому поза спину. А нам тут приходиться дати по пару долярів, то ми крутимося як той в будяках; оден на другого чекає, і не знати доки... Та вже раз сповнім свій народний обовязок, а тоді будемо спокійні; будемо мати чисту совість і задоволенє в своїм серци. Тут нема нічо страшного, чого ми не могли би сповнити. Чоловік з долярами не вродивсь і з долярами не буде вмирати. Умреш, брате, і все лишиш, а як закупиш український бонд, то бодай тілько мати-меш чести і слави, що будеш описаний в українських книгах державних, яко оборонець свого рідного краю. Час, браття, зрозуміти, хто ми є і що нам належиться. Станьмо муром проти ворога, а побіда буде по нашій стороні.

Або слави добути, або живими не бути! — се наша ціль.

Іван Жмудський.